

Видни представители на рода Тулешкови

д-р Николай Чорбаджиев

в-к Десант, 13.02.2013

Видният възрожденски род Тулешкови е населявал преди столетия една крепост, намираща се в Балкана между Търново и Дряново, която носела името Тулеш, Тулеша или Тулешено. Според преданията именно от нейното название произлиза и родовото име на фамилията. По-късно нейните представители се преселват в дряновското село Керека.

Родооснователят Никола (според някои Стефан, б. а.) е роден около 1755-1760 г. По време на кърджалийските вълнения в края на XVIII и началото на XIX в. той се преселва заедно със семейството си в Дряново. По-късно някои от членовете на рода се преместват в Търново и други селища на страната, а и дори в чужбина. Представители на Тулешковата фамилия взимат участие във Велчовата завера и в други прояви на националноосвободителното ни движение.

Никола и съпругата му Пенка имат четирима сина и една дъщеря – хаджи Пенко, Пенчо, Неда, Гено Дюлгерина и Никола.

От хаджи Пенковия клон на рода произлиза видният предосвободенски революционен и културен деятел Киро Тулешков, който е роден на 11 март 1846 г. в Търново. Той е близък приятел и съратник на Христо Ботев.

След Освобождението става депутат в Първото Велико народно събрание. Бил е помощник кмет в родния си град, директор на Държавната печатница в София, изявявал се е и като журналист. Когато е още 18-годишен, на път за Одеса среща случайно в Галац архимандрит Максим Райкович, който бил председател на православната църква в румънския град. „След като разбра, че съм син на хаджи Пенко

Тулешков, той ми каза: „Ами че ние сме роднини. С баща ти сме втори братовчеди“ – разказва той за този случай.

Киро се жени за Мария Константинова от Болград, с която имат 5 деца. Брат му – даскал Давид още като ученик се изявил като добър църковен певец и станал известен в Търново с прозвището Давид Псалмопевеца. Той поддържал лични връзки с Петко Р. Славейков, с големите дейци на Българската православна църква Иларион Макариополски и митрополит Климент, както и с много други строители на българската духовност. Подобно на брат си, не е бил чужд и на революционното движение. През 1876 г., след разгрома на Априлското въстание, участници в четата на Цанко Дюстабанов се укривали в дома му, където било изградено специално скривалище за нуждите на революционерите. Даскал Давид бил и активен читалищен деятел в Търново, като през 1870 г. бил библиотекар и член на ръководството на местното читалище „Надежда“.

Гено Тулешков е трети син на родооснователя Никола. С брат си хаджи Пенко са се занимавали с дюлгерство. Те построили върху руините на Балдуиновата кула барутницата на Царевец. Впрочем родът Тулешкови има роднински връзки и с известния възрожденски строител Колю Фичето.

Гено и съпругата му Друмка от Дряново имат три деца – Зойка (Зои), Цанчо и Пенка. Синът им взема за жена най-малката сестра на Пенчо Р. Славейков – Анастасия. А Зойка (моята прабаба, б. а.) става жена на Славчо Тодоров от Търново. Дватама създават клон на Тулешковия род с многобройно потомство, чиито представители са разселени на много места в страната и в чужбина – Чехия, Унгария, Италия, Германия и Америка.

Другият син на родоначалника Никола – Пенчо Тулешков, е бил член на революционния комитет в родния си град Дряново. През 1876 г. той е арестуван от турците и изпратен в Търновския затвор за разследване. До Освобождението държал малко бакалско дюкянче в Дряново, а по-късно с брат си Генчо създали содо-лимонадена работилница. През 1910 г. се преселва със семейството си в град Левски, който предлагал по-добри условия за търговия. Със съпругата си Дена Крусева имали 7 деца.

Един от неговите внуци – Любомир Тулешков, завършва електроинженерство в Политехниката в чешкия град Бърно и въпреки че му е било предложено да остане да работи в Чехия, той отказал и през 1938 г. се завърнал в България. Тук той ръководи строителството на ВЕЦ, изградена на река Осъм, южно от град Левски. А през 1940 г. е назначен като главен специалист в Дирекцията за електрификация на Северна

България със седалище в Плевен. По-късно става кмет на град Левски, а после – директор на плевенската „Електрификация“. По негово време, въпреки тежката следвоенна обстановка в страната и региона, почти всяко село на областта светнало.

В един момент Любомир Тулешков става директор на строителството на ТЕЦ „Марица II“, но тъй като се противопоставял на некомпетентността на някои министри в областта на енергетиката, имал доста сериозни неприятности. През 1959 г. е изпратен в Сирия като ръководител на монтажа на тамошния ВЕЦ „Ростан“.

От 1960 до 1965 г. той е секретар по техническите въпроси в българското посолство в Прага. В Чехия специализира в областта на ядрената енергетика. Тогавашното ни правителство го определя за бъдещ директор на атомната централа в Козлодуй, но заради споровете му със съветските специалисти това не се осъществило.

Неговият син Николай Тулешков, роден в Плевен през 1947 г., става професор по архитектура и има съществен принос за проучването на историята на българските църкви и манастири от Средновековието до днес. Той е автор на повече от 250 проекта и реализации на обществени, жилищни, църковни и други сгради. Член е на научния съвет на Центъра по архитектура към БАН.

Също професор, но по химия, е друг потомък на Пенчо Тулешков – Никола Генчев Тулешков. Той е роден през 1940 г. в град Левски и си отива от този свят през 2010 г. Бил е старши технолог в плевенската фабрика „Сторгозия“, старши научен сътрудник, ръководител на научна секция и заместник-директор на Института по металознание към БАН. Професорът е автор на повече от 70 научни статии и доклади, половината от които са отпечатани в чужбина. Има 16 признати изобретения, които са внедрени в производството.

Следва да отбележим, че често срещани имена сред наследниците на този род са Никола, Пенко и Александър, като характерни за фамилията са и по-рядко срещаните Малка, Зойка, Велислава, Лиляна и др.

Няма да ни стигне мястото да разкажем поименно за всеки един от многобройните потомци на този величав български род. Но всеки един от тях се отличава със значителен интелектуален потенциал и е оставил своя съществен принос за икономическото и културното развитие на страната.

Сред наследниците на рода Тулешкови има много представители, които се отличават с

изявен художествен, музикален и поетичен талант; както и доста научни работници, архитекти, духовници, педагози, зоолози, инженери, лекари, зъболекари, химици, компютърни специалисти и др.